

Sámiid duohtavuohhta- ja soabadankomišuvdna

Sámmilij tuotávuohtá- ja sováđáttámkomissio

Sámmilaj tuottvuott- da suáváđvuottkomissio

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio

Kannanotto 4.2.2025

Valtioneuvosto
Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
Sosiaali- ja terveysministeriö
Saamelaiskäräjät
Kolttien kyläkokous
Komission parlamentaarinen seurantaryhmä

SAAMELAISEN PSYKOSOSIAALISEN TUEN YKSIKÖN TOIMINNAN TULEE JATKUA PYSYVÄNÄ PALVELUNA KOMISSION TYÖN JÄLKEEN

Saamelaisen psykososiaalisen tuen yksikkö, Uvjj – Uvjâ – Uvja, on perustettu tukemaan saamelaisten ja Suomen valtion välistä totuus- ja sovintoprosessia. Yksikön rahoitus on varmistettu valtioneuvoston kanslian ja Lapin hyvinvointialueen välisellä sopimuksella totuus- ja sovintokomission työn ajaksi, vuoden 2025 loppuun saakka. On kuitenkin selvää, ettei psykososiaalisen tuen tarve saamelaisyhteisöissä lopu komission työn päättymiseen.

Uvja on ensimmäinen saamenkielisiä ja kulttuurinmukaisia matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita ja psykososiaalista tukea tarjoava yksikkö Suomessa. Näitä palveluita ei ole ollut koskaan aikaisemmin. Yksikön kansallinen ulottuvuus on osoittautunut tärkeäksi, koska sen asiakkaat ja potilaat ovat saamelaisyhteisöön kuuluvia ihmisiä ja perheitä kaikkialta Suomesta. Saamelaisista yli puolet asuu saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella - lapsista ja nuorista jopa 70 %.

Palaute yksikön toiminnasta on ollut erinomaista. Palautteissa on nostettu esille mm. se, ettei asiakkaan tai potilaan tarvitse enää selittää omaa historiaansa, ei tarvitse ”opettaa” terapeutiaan. Tämä ”opettaminen” puolestaan on johtunut siitä, etteivät Suomen koulut ja oppilaitokset opeta saamelaisista ja heidän kulttuuristaan. Psykososiaalisen tuen yksikössä on asioitu monenlaisten kuormitustekijöiden vuoksi, mielenterveyshäiriöistä ahdistus ja masennus sekä traumaoireet ovat yleisimpiä. Myös itsetuhoisuus nousee esille.

Saamelaisten totuus- ja sovintokomission työ päättyy vuoden 2025 lopussa. Psykososiaalisen tuen yksikön palveluiden loppuminen vuoden 2025 lopussa lopettaisi merkittävää hoitovajetta paikkaavan työn. Käytännössä tämän ryhmän saamat omakieliset ja kulttuurinmukaiset mielenterveyspalvelut loppuisivat, koska missään muualla Suomessa ei ole vastaavaa palvelua.

Sámiid duohtavuohhta- ja soabadankomišuvdna

Sámmilij tuotávuohtá- ja sovdáttámkomissio

Sámmilaj tuottvuott- da suávádvuottkomissio

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio

Kannanotto 4.2.2025

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio kääntyy valtioneuvoston ja Teidän, arvoisa ministeri puoleenne ja toivoo, että Saamelaisen psykososiaalisen yksikön Uvjan jatkuvuus varmistetaan ja työ tätä varten aloitetaan välittömästi. Vuoden 2026 budjetin valmistelu on jo käynnissä valtion hallinnossa ja hyvinvointialueilla. Saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuuta ei ole osoitettu yhdellekään hyvinvointialueelle. Vain kehittämistyö on osoitettu Lapin hyvinvointialueelle. Uvjan toiminnan jatkumisen varmistaminen vaatii poliittista tahtoa.

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio, Inarissa 4.2.2025

Hannele Pokka, komissaari, puheenjohtaja
hannele.pokka@sdtstk.fi, 050 570 3398

Heikki Paltto, komissaari, varapuheenjohtaja

Irja Jefremoff, komissaari

Anni-Siiri Länsman, komissaari

Kari Mäkinen, komissaari

Ulla Aikio-Puoskari, pääsihteeri
ulla.aikio-puoskari@sdtstk.fi, 050 431 9952